

Memo

Aan: Groningen Seaports
Van: BugelHajema Adviseurs
Onderwerp: Vormvrije m.e.r.-beoordeling ontgroning t.b.v. waterberging Eemshaven Zuidoost fase 2
Status: Definitief
Datum: 03-12-2015

---

1. Inleiding en context

Op dit moment wordt het bestemmingsplan bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost opgesteld en een m.e.r. uitgevoerd. Het plangebied Eemshaven Zuidoost betreft circa 183 ha te ontwikkelen bedrijventerrein.

Ten behoeve van de ontwikkelingen van dit plangebied is met het oog op een goede functionele en ruimtelijke inpassing een Masterplan 2012 opgesteld. In een beeldkwaliteitsplan en het landschappelijke raamwerk zijn vervolgens belangrijke ontwerp- en inrichtingsprincipes ten aanzien van bebouwing, landschap en cultuurhistorie, water en ecologie uitgewerkt.

In verband met concrete initiatieven is voor het deelgebied zuidoost fase 1 - noordwestelijke deelgebied met een oppervlakte van circa 45 ha - inmiddels een bestemmingsplan vastgesteld. Het Masterplan en het beeldkwaliteitsplan zijn als bijlagen bij dit bestemmingsplan opgenomen. Dit bestemmingsplan zuidoost fase 1 wordt met het vaststellen van het bestemmingsplan Eemshaven Zuidoost integraal meegenomen, zodat voor het gehele gebied één bestemmingsplan vigerend zal zijn.

2. Voornemen

Vooruitlopend op dit bestemmingsplan Eemshaven Zuidoost heeft Groningen Seaports (GSP) het voornemen om op korte termijn te beginnen met de aanleg van de waterberging/waterpartijen en enkele wegen/fietspaden. Hiertoe is de ruimtelijke onderbouwing waterberging en infrastructuur Eemshaven Zuidoost opgesteld.

De aanleg van de waterberging is een belangrijk onderdeel van de landschappelijke inpassing van het bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost. Het hiervoor genoemde landschappelijke raamwerk is als bijlage opgenomen bij de deze ruimtelijke onderbouwing.

Om een deel van de totale waterberging voor het gehele bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost en de hiermee samenhangende landschappelijke inpassing te realiseren dient circa 7,1 ha van het terrein te worden ontgrond. Hiervoor is een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning ingediend bij de provincie Groningen.

Ten behoeve van deze ontgroning is voorliggende vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. Bij deze beoordeling is voor zover relevant ook de uiteindelijke inrichting als waterberging betrokken. Anders gezegd, daar waar relevant is een onderscheid gemaakt tussen aanlegfase en gebruiksfase.

Voor een nadere beschrijving van het voornemen wordt verwezen naar de planbeschrijving opgenomen in hoofdstuk 3 in de Ruimtelijke onderbouwing waterberging en infrastructuur Eemshaven Zuidoost.

Figuur 1 geeft de ligging van het plangebied aan, figuur 2 laat de te realiseren waterberging zien. Figuur 3 laat de samenhang met de overige waterberging zien op het beoogde bedrijventerrein.

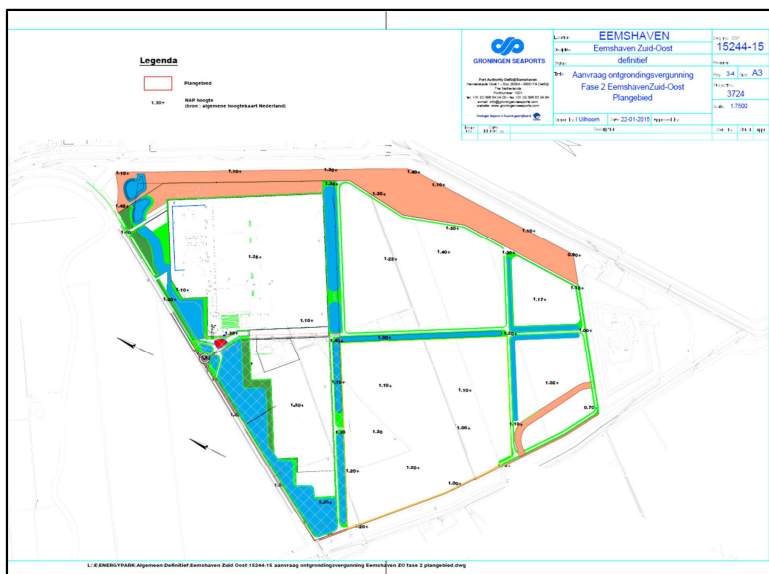
Figuur 1.

Figuur 2.

Figuur 3.

3. Toets aan het Besluit m.e.r.

Milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om het milieubelang vroegtijdig en volwaardig in de plan- en besluitvorming in te brengen. M.e.r. is altijd gekoppeld aan een besluit, bijvoorbeeld aan de vaststelling van een structuurvisie, aan een bestemmingsplan of aan het verlenen een vergunning.

In het Besluit m.e.r. zijn in de bijlage onderdeel C en D activiteiten opgenomen, waarbij op grond van artikel 7.8b van de Wet milieubeheer besloten moet worden of bij de voorbereiding van het plan of besluit voor die activiteiten een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld.

Onderdeel D betreft een lijst met daarin opgenomen activiteiten die m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn. De gehanteerde drempelwaarden op de D-lijst vormen geen uitsluitingsdrempel. De drempelwaarden zijn als het ware indicatief.

Ontgrondingen zijn op grond van onderdeel D, onder 16.1 van de bijlage bij het Besluit m.e.r. formeel m.e.r.-beoordelingsplichtig indien de ontgroning de bij dit onderdeel aangegeven drempelwaarde van 12 hectare overschrijdt. Zoals in de inleiding aangegeven blijft de ontgroning van circa 7,1 ha onder de genoemde drempelwaarde.

Conform het gewijzigde Besluit m.e.r. dient voor activiteiten die wel in de D-lijst zijn opgenomen, maar niet aan de daar genoemde drempelwaarden voldoen, een toets aan 'Bijlage III van de Europese richtlijn milieubeoordeling projecten' te worden uitgevoerd, een zogenaamde vormvrije m.e.r.-beoordeling. Aard, omvang en ligging zijn begrippen die bij deze beoordeling centraal staan.

Doel vormvrije m.e.r.-beoordeling

Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de vormvrije m.e.r.-beoordeling 'ontaard' in een uitgebreid onderzoek naar mogelijke milieugevolgen. Het doel is om een korte, bondige weergave van de mogelijk te verwachten effecten weer te geven. In de voorliggende beoordeling wordt het onderzoek dan ook zo kort en bondig (maar wel volledig) mogelijk gehouden als verantwoord is.

4. Beoordeling van het voornemen

Beoordelingscriteria vormvrije m.e.r.

In bijlage III van de EU-richtlijn wordt aangegeven dat bij de beoordeling van de activiteit of het project aandacht dient te worden besteed aan drie hoofdcriteria namelijk de kenmerken van het project, de plaats van het project en de kenmerken van het potentiële effect. Per hoofdcriteria is een aantal sub criteria opgenomen die bij de beoordeling van de activiteit of het project bijzonder in overweging kan worden genomen.

In hoofdstuk 4 van de ruimtelijke onderbouwing zijn de resultaten weergegeven van de toets aan wet- en regelgeving ten behoeve van de uitvoeringsvereisten waterberging en aanleg infrastructuur Eemshaven Zuidoost. Getoetst is aan de Wet geluidhinder, Milieuzonering, luchtkwaliteit, ex-

terne veiligheid, bodem en water, ecologie en archeologie. Uit deze toets is gebleken dat er in het kader van een goede ruimtelijke ordening geen belemmeringen zijn voor de uitvoering van het voornemen. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van de ruimtelijke onderbouwing.

Thema's nader te beschouwen

Vanwege de aard van de ingreep wordt onder het kopje Kenmerken van het potentiële effect nader aandacht besteed aan de potentiële (milieu)effecten die kunnen optreden op bodem en water, natuur/ecologie en landschap en cultuurhistorie.

Kenmerken van het project

Conform bijlage III van de EU-richtlijn dient in het bijzonder in overweging te worden genomen:

- de omvang van het project;
- eventuele cumulatie met andere projecten;
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- de productie van afvalstoffen;
- verontreiniging en hinder;
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

Omvang van het project

De oppervlakte van de te ontgronden terreingedeelten bedraagt circa 7,1 hectare. Bij deze ontgrondingen komt circa 210.000 m³ grond (zand /leemhoudend zand en deels humeus materiaal) vrij.

Het te ontgronden terrein van 7,1 ha ten behoeve van de waterberging maakt onderdeel uit van de gehele bergingsopgave voor het aan te leggen bedrijventerrein. Zoals uit de bijlage bij de ruimtelijke onderbouwing 'aanleg afspraken WS 2012' blijkt, geeft het waterschap aan dat voor het gehele bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost circa 16,6 ha waterberging nodig is om te voldoen aan de gestelde normeringen.

Enkel en alleen een ontgroning van 7,1 hectare ten behoeve van waterberging in een grootschalig landbouwgebied met relatief weinig ecologische waarde kan worden beschouwd als een kleinschalige ingreep met relatief geringe effecten op landschap en natuur.

In het kader van de m.e.r. bestemmingsplan Eemshaven Zuidoost wordt de aanleg van deze waterberging en de landschappelijke inpassing hiervan integraal met de gehele inrichting van het bedrijventerrein op mogelijke effecten beoordeeld. Vooruitlopend op de resultaten van dit m.e.r. kan worden geconcludeerd dat de ontgroning ten behoeve van waterberging en de landschappelijke inrichting als zogenaamde mitigerende maatregel kan worden beschouwd voor de inrichting van het gehele bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost.

Cumulatie

In het algemeen kan gesteld worden dat ontgroning en de waterberging lokaal en de werkzaamheden van tijdelijke aard zijn. In de aanlegfase is er geen sprake van cumulatie met andere projecten die naar aard vergelijkbaar zijn. In de gebruiksfase treedt ook geen cumulatie op met andere effecten. Dit geldt echter niet voor het aspect ruimtebeslag dat wordt veroorzaakt door de in-

richting van het gehele bedrijventerrein, inclusief de overige 9,5 ha waterberging die ook in dit gebied wordt gerealiseerd. Behoudens de effecten ten aanzien van deze fysieke aantasting van het gebied (door het onttrekken van landbouwgrond), zijn de effecten van alleen de ontgroning van 7,1 ha dusdanig gering dat cumulatie verder niet nader beschouwd is. De graafwerkzaamheden en aanleg van het gehele terrein vindt plaats in fasen en zijn volgtijdelijk.

Overige aspecten

De overige aspecten genoemd bij de kenmerken van het project zijn niet relevant in het kader van deze beoordeling in relatie tot de ingreep. Met uitzondering van het aspect hinder.

Tijdens de ontgroning kan er sprake zijn van hinder als gevolg van de werkzaamheden. De hinder waarvan sprake kan zijn op de omgeving betreft geluid. Tijdens de ontgroning is er sprake van graafwerkzaamheden. Graafmachines en een (geringe toename van) vrachtverkeer naar het plan-gebied kunnen voor geluidhinder zorgen. Echter de werkzaamheden zijn van tijdelijke aard en de dichtstbijzijnde bebouwing ligt op ruim 200 meter (woningen in de buurtschappen Polen en Nooitgedacht). De overige bebouwing ligt op ruimere afstand. Gezien de tijdelijkheid en de aard en omvang van de ingreep wordt de eventuele geluidhinder voor de omgeving niet als onevenredig beschouwd.

Het aspect hinder in de vorm van verstoring van natuurwaarden zal bij kenmerken van de potentiële effecten kort aan de orde komen.

Plaats van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop het project van invloed kan zijn, moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bestaande grondgebruik;
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied;
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de gevoelige gebieden, in dit geval Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000 en land schappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

Het bestaande grondgebruik en gevoelige gebieden

Zoals hiervoor en in de ruimtelijke onderbouwing aangegeven hebben de te ontgronden gronden op dit moment een agrarische functie en hebben de bestemming agrarisch-dijkenlandschap. Er treedt met de ontgroning en het inrichten van het deelgebied voor waterberging en landschappelijke inpassing een wijziging op in het bestaande grondgebruik. De landbouwkundige functie is echter niet een specifiek gevoelige functie en de ingreep vindt ook niet plaats in een specifiek gevoelig gebied. Wel kan de waterberging effecten hebben op het landbouwkundig gebruik van omliggende landbouwgronden. Dit geldt eveneens voor de effecten die mogelijk optreden op de gevoelige gebieden (EHS, Natura 2000) en landschap. Hier wordt nader op ingegaan onder Kenmerken van het potentiële effect.

Het genoemde onder het tweede aandachtsstreepje is in dit geval niet aan de orde. Het bergen van water is niet van invloed op natuurlijke hulpbronnen, zoals mineralen, ertsen, fossiele brandstoffen.

Kenmerken van het potentiële effect

Bij de potentiële effecten van het project wordt voor zover relevant gekeken naar:

- het bereik van het effect;
- het grensoverschrijdende karakter van het effect;
- de orde van grootte en de complexiteit van het effect;
- de waarschijnlijkheid van het effect;
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect;
- de autonome ontwikkelingen.

Het bereik van het effect wordt indien aan de orde aan de hand van de verschillende relevante thema's beschreven. Er is in dit geval geen sprake van een grensoverschrijdend karakter. Eerder het tegenovergestelde. Het doel van de ontgroning ten behoeve van de waterberging is het teggangaan van het afwentelen van het water van het grondgebied van het bedrijventerrein op de omliggende (lagergelegen) gebieden.

De punten aandachtstreepjes vier en vijf komen voor zover relevant aan de orde bij de verschillende thema's. Op dit moment zijn er geen autonome ontwikkelingen bekend of aan de orde die van invloed zijn op de effecten van de ontgroning en aanleg van de waterberging.

Bodem

Voor de waterberging zal een groot deel van de bodem worden ontgraven. Deze grond wordt deels gebruikt voor Eemshavenprojecten. Zoals aangegeven in de vergunningaanvraag wordt dit materiaal zoveel mogelijk verwerkt (gebruikt/toegepast) in de Eemshaven en deels in het plangebied op basis van de Regionale bodemkwaliteitskaart van de provincie Groningen. Voor de toepassingen zullen meldingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit worden verricht. Er hoeft daarom niet over grotere afstanden grondtransport plaats te vinden. Tijdens de aanlegfase vindt ten gevolge van het grondverzet, het gebruik van zwaar materieel en het verwerken van grond in tijdelijke depots verdichting van de bodemstructuur plaats. Gezien de toekomstige functie van de bodem als waterberging en bedrijventerrein is dit geen probleem.

Door het ontgraven wordt ca. 7,1 hectare grond aan de landbouw onttrokken. Dat betekent dat op die oppervlakte geen bemesting plaats zal vinden. Hierdoor worden bodem en grondwater minder verontreinigd.

Water - kwaliteit

Door het toekomstige gebruik als waterberging kan er vanuit de bodem fosfaatmobilisatie optreden. Dit kan een tijdelijk negatief effect hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het proces van fosfaatmobilisatie zal vanzelf ophouden, waardoor de waterkwaliteit weer beter wordt. Het is niet te voorspellen of en in welke mate dit proces optreedt. Door het stopzetten van bemesting en de waterzuiverende werking van water- en oeverplanten zal de oppervlaktewaterkwaliteit geleidelijk verbeteren.

Water - kwantiteit

Met de ontgroning en de realisatie van de waterberging wordt de kans op het optreden van calamiteiten als gevolg van wateroverlast in en rond het plangebied significant verlaagd.

Omdat de grond- en oppervlaktewaterpeilen kunstmatig via bemaling worden geregeld zijn geen negatieve effecten te verwachten op de omliggende landbouwpercelen: er zullen ten gevolge van de ontgrondingen geen verdrogings- dan wel vernattingseffecten optreden op de omliggende landbouwpercelen. Via het gemaal Spijksterpompen kan overtollig water worden geloosd op de Waddenzee.

Landschap en cultuurhistorie

Bij de ontwikkeling van het gehele bedrijventerrein is het streekeigen karakter van het gebied als vertrekpunt genomen en is rekening gehouden met de landschappelijke karakteristieken. Het toekomstige bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost maakt onderdeel uit van de Oostpolder, die pas na 1850 is drooggelegd met het gereedkomen van de Oostpolderdijk. Het gebied is een typisch agrarisch productielandschap; alles heeft een forse maat. De binnendijkse landschapspatronen zijn nog steeds gebaseerd op het agrarisch gebruik. Het landschap wordt gekenmerkt door openheid en grootschaligheid, met een door dijken en maren gedicteerde verkaveling.

Hoewel openheid kenmerkend is voor de polder, overheersen de elementen van de Eemshaven in de vorm van windmolens en bebouwing de horizon. De Eemshavenweg ligt in de Oostpolder relatief hoog en deelt de polder in tweeën. Het oostelijk deel van polder wordt beïnvloed door de Eemscentrale, het gascompressorstation en het schakelstation met de nodige hoogspanningsleidingen. Door de ontwikkeling van het bedrijventerrein is in feite sprake van een nieuwe laag met een eigen identiteit en een eigen herkenbaarheid. Het contrast met de directe omgeving wordt vergroot maar past bij de overheersende elementen zoals hiervoor genoemd.

Gezien de relatief geringe omvang van het terrein van de beoogde ontgraving in relatie tot het gehele bedrijventerrein en in relatie tot de totale Waddenkust en het totale dijkenlandschap van Noord-Groningen, is de invloed van de ontgraving en de inrichting van het gebied als waterberging op de structuren en cultuurhistorische patronen zeer gering. Daarnaast blijven de bestaande dijken en het verkavelingspatroon van het zuidelijke en westelijk gelegen agrarisch gebied behouden.

Tot slot wordt opgemerkt dat, conform afspraken met de verschillende betrokken partijen en bevoegde gezagen, de ontgraving en de inrichting als waterberging met groenzones een functie hebben om het toekomstige bedrijventerrein Eemshaven Zuidoost juist landschappelijk in te passen.

Ecologie

Natura 2000 en EHS

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur en/of Natura 2000 gebied. Beschermde gebieden liggen buitendijks op circa 1 kilometer afstand. Tijdens de aanlegfase zal met zwaar materieel in het gebied worden gewerkt. Het is gezien de afstand niet te verwachten dat de hierdoor veroorzaakte geluidhinder of andere storingsfactoren tot in deze beschermde natuurgebieden reiken. In ieder geval zal de geluidsbelasting als gevolg van deze werkzaamheden op de rand van de dijk ver beneden de 40 d(B)A liggen. Beneden deze drempelwaarde van 40 d(B)A zijn negatieve effecten uitgesloten.

De ecologische relaties tussen het huidige landbouwgebied en het Natura 2000 gebied Waddenzee zijn gering. In de agrarische percelen wordt incidenteel gevoerageerd door ganzen, eenden en sommige soorten steltlopers zoals kievit. De aantallen zijn echter zeer laag en er is ruim voldoende alternatief foerageergebied voor deze soorten aanwezig. Met betrekking tot deze functie treedt wel een cumulatief effect op: Ook op andere plaatsen in het gebied Eemshaven Zuidoost treedt functieverandering op waardoor foerageergebied voor watervogels en steltlopers verloren gaat. Ook in dit gebied gaat het slechts om incidenteel gebruik als foerageer- en rustgebied waardoor negatieve effecten op Natura 2000 soorten ook in cumulatief opzicht niet optreden.

Flora en Faunawetsoorten

Het plangebied betreft (deels braakliggende) akkers met soorten als melkdistel, klein kruiskruid en kamille. In de bermen en op de oevers van de sloten groeien plantensoorten van voedselrijke omstandigheden zoals gewone berenklauw, ridderzuring, smalle weegbree en kruipende boterbloem. In sloten overheerst riet. Er zijn tijdens veldbezoeken in 2015 geen beschermde plantensoorten waargenomen, deze zijn gezien de inrichting en het gebruik ook niet te verwachten.

In opgaande beplanting nabij het plangebied kunnen algemene vogels als merel, vink en winterkoning tot broeden komen. In de zuidwestelijk gelegen sloot kunnen soorten als meerkoet en wilde eend een nestplaats hebben. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn gezien het ontbreken van bebouwing en bomen met geschikte holtes niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied vormt wel onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen. Te verwachten soorten zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. In de aanlegfase zal tijdelijk foerageergebied verloren gaan voor streng beschermde soorten als vogels en vleermuizen. Dit is slechts een tijdelijk effect. Tevens is er in de omgeving ruim voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Hetzelfde geldt voor de functie als foerageergebied voor vogels. Voor het overige komen in het plangebied slechts licht beschermde soorten amfibieën en zoogdieren voor.

De functie die het plangebied voor vleermuizen heeft zal na inrichting van het terrein verbeteren omdat er meer voedselrijke gradiënten ontstaan: Oevers van watergangen waar vleermuizen graag foerageren. Voor sommige soorten akkervogels zal de situatie verslechteren zoals veldleeuwerik en gele kwikstaart. Voor veel meer soorten vogels en kleine zoogdieren zal de situatie na inrichting verbeteren: oevers met oeverbegroeiingen en struweel langs watergangen bieden voor veel soorten een goed biotoop. In de gebruiksfase zal de toestand voor de natuur in zijn algemeenheid beter zijn dan in de huidige situatie.

5. Conclusie

De betreffende ontgronding is in zekere zin onomkeerbaar, maar van een relatief geringe omvang. Daarbij is de ontgronding qua situering en potentiële negatieve effecten op de omgeving niet van dien aard dat de ontgronding nader beoordeeld moet worden in een afzonderlijke m.e.r.(beoordelings)procedure. Volledigheidshalve zal de betreffende ontgronding in het kader van de waterberging en landschappelijke inpassing van het gehele bedrijventerrein integraal beoordeeld worden in de m.e.r. voor het bestemmingplan Eemshaven Zuidoost.